

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi

Yıl: 2019, Cilt: 20, Sayı: 4, Sayfa No: 737-762

DOI: 10.21565/ozelegitimdergisi.526557

ARAŞTIRMA

Gönderim Tarihi: 13.02.19

Kabul Tarihi: 21.10.19

Erken Görünüm: 05.11.19

Farklı Yetersizliği Olan 48-72 Ay Çocuklarda Cinsel Gelişimin İncelenmesi*

Ayşe Alptekin^{ID}**
Selçuk Üniversitesi

Kezban Tepeli^{ID}***
Selçuk Üniversitesi

Öz

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması, nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modelinde tasarlanmıştır. Farklı yetersizlik türlerindeki çocukların (işitme yetersizliği, zihinsel yetersizlik, otizm spektrum bozukluğu) cinsel kimlik ve cinsiyete ilişkin davranışları incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak Selçuk Cinsel Gelişim Ölçeği (36-72 ay) kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 20 yazılımı ve kodlama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini 2017-2018 yılları arasında Konya'da ikamet eden, sağlık kurulu tarafından tıbbi tanılması, Rehberlik Araştırma Merkezleri tarafından ise eğitsel tanılması yapılmış; hafif düzeyde sadece bir yetersizliğe sahip, en az tek kelime düzeyinde ifade edici dil gelişimini kazanmış 48-72 aylık çocuklar oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda zihinsel yetersizliği olan çocukların cinsiyete ilişkin davranışları tercih etmeme nedenleri beş, otizm spektrum bozukluğu olan çocukların altı, işitme yetersizliği olan çocukların ise üç tema altında toplanmıştır. İşitme yetersizliği olan çocukların cinsel kimlik kazanımının zihinsel yetersizliği olan çocuklara, zihinsel yetersizliği olanlarında otizmlili çocuklara göre daha yeterli olduğu belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: Cinsel gelişim, yetersizlik türleri ve cinsel gelişim, işitme yetersizliği, otizm spektrum bozukluğu, zihinsel yetersizlik.

Önerilen Atıf Şekli

Alptekin, A., & Tepeli, K. (2019). Farklı yetersizliği olan 48-72 ay çocuklarda cinsel gelişimin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 20(4), 737-762. doi: 10.21565/ozelegitimdergisi.526557

*Selçuk Cinsel Gelişim Ölçeği (36-72 Ay)'nin Geliştirilmesi ve 48-72 Ay Yetersizliği Olan Çocuklarda Cinsel Gelişimin İncelenmesi adlı doktora tezinden üretilmiştir.

****Sorumlu Yazar:** Öğr. Gör. Dr., E-posta: elmaliayse@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3524-5265>

***Prof. Dr., E-posta: ktepeli@selcuk.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3403-3890>

Cinsel gelişim bireyin kendi cinsiyeti ile ilgili üreme organlarının büyüyüp gelişmesini ve bu gelişme ile ilgili problem ve davranış değişikliğini kapsar (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013). Cinsel gelişim sadece anatomik yapıların değişiklikleri ile ilgili olmayıp duygusal ve bilişsel gelişimle de ilgilidir (Tuzcuoğlu & Tuzcuoğlu, 2004). Her çocuk dünyaya biyolojik olarak kadın/erkek olduğunu belirleyen anatomik yapı ve cinsel kimlik ile gelir. Ancak çocuğun cinsiyet farkının ayırt etmesi doğumla birlikte değil, yaşamın daha sonraki aşamalarında olmaktadır (Gürşimşek & Günay, 2005). Cinsiyetlerin gerektirdiği becerilerin, bireysel özelliklerin davranış ve kendilik kavramlarının edinilmesi, cinsiyetleri ayırma süreci olarak tanımlanmaktadır (Başal & Kahraman, 2011).

Yaşamın ilk yıllarını oluşturan çocukluk çağı tüm bilgilerin sağlıklı kazanılması gereken bir dönem olmasından dolayı çok önem kazanmaktadır (Yurdakul, 2012). Üç-altı yaş dönemi de cinsel gelişim için önemli dönemlerden biridir ve çocukların cinsel meraklarının en üst düzeyde olduğu, kendi cinsel kimliklerini kazandıkları, kendi hem cinsleriyle özdeşim kurarak cinsel rollerini kazandıkları bir dönemdir (Yılmaz, 2011). Normal gelişim gösteren çocukların yanında yetersizliği olan çocuklarında cinsel gelişimi olduğu unutulmamalıdır.

Yetersizliği olan çocukların zihinsel olgunluk düzeyleri farklı olduğundan, anne ve babalarını model almaları, kendi akranlarından bilgi kazanmaları, gözlem yapmaları, uygun sosyal ve cinsel davranış geliştirmeleri ve deneyim kazanma şansları çok azdır. (Çetin, Yükselen & Doğan, 2005). Lin (1991) zihinsel yetersizliği olan bireylerin cinsel eğitimleri ve cinsel gelişimleri adlı çalışmasında; zihinsel yetersizliği olan çocukların cinsel eğitim alabileceklerini, cinsel eğitim sağlandığında zihinsel yetersizliği olan çocuklarında mutlu bir şekilde cinsiyet rollerini benimseyebileceklerini belirtmiştir. İhtiyaç yetersizliği olan çocukların cinsel gelişimleri ise bu çocuklarda dil sınırlanması ve algı problemlerine dayanan anlama ve bilgi eksikliğinden dolayı olumsuz etkilendiği Kelliher (1973) tarafından belirlenmiştir.

Parchomiuk (2013) yaptığı çalışmada insanların, zihinsel yetersizliği olan kişileri cinsel gelişimi olmayan kişiler olarak tanımladıklarından, yetersizliği olan bireyleri cinselliğe düşkün olarak nitelendirdiklerinden bu konuda kendileri için tehdit unsuru olarak gördüklerinden bahsetmiştir. Bu durum yetersizliği olan bireylerin kuralları öğrenmede ve kurallara uymada problem yaşamalarından kaynaklandığı düşünülmektedir (Şahin, 2013). Yetersizliği olan bireyler toplum içinde uygun olan ve olmayan davranışları ayırt edemedikleri için gizli olarak yapmaları gereken davranışları toplum içinde göstermektedirler. Bundan dolayıdır ki, Maksym (1990) ve Couwenhoven (2007) yetersizliği olan bireylere cinsel eğitim kapsamında kamu ve özeline ne olduğunun öğretilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Eğer bu bireylerin cinsel gelişimleri takip edilerek gerekli beceriler kazandırılırsa bu sorunların birçoğu ortadan kalkacağı öngörülmektedir.

Alanyazına bakıldığında zaman yetersizliği olan bireylerin cinsel gelişimi ile ilgili yapılan araştırmaların, çok az olduğu, yapılan çalışmalarında zihinsel yetersizliği olan çocukların cinsel gelişimi üzerinde yoğunlaştığı ve yetersizliği olan bireylerin cinsel gelişimini inceleyen araştırmaların, büyük yaş grupları ile sınırlı olduğu görülmektedir. Ayrıca bu çalışmalarda çocukların cinsel gelişimine yönelik bilgiler doğrudan çocuktan değil de çocuğun bakımını üstlenen kişilerden elde edilmiştir (Aderemi, 2014; Bilgiç, 2015; Gürol, Polat, & Oran, 2014; Kijak, 2013; Martenson, 2004; Sayın, 2007; Tekinarslan & Eratay, 2013; Williams & Allard, 1996). Yine alan yazında normal gelişim gösteren çocukların cinsel gelişimini inceleyen araştırmalara bakıldığında, çok sayıda araştırmanın olduğu görülmekle birlikte incelenen konu ve kullanılan ölçeklerin genellikle kalıpyargıları incelemeye yönelik olduğu görülmektedir (Aksoy, 1990; Aydılek-Çiftçi, 2011; Baran, 1998; Barutçu, 2002; Başal & Kahraman, 2011; Edelbrock & Sugara, 1978; Gündüz-Şentürk, 2015; Güney, 2012; Kösel, 2009; Lamb & Roopnarine, 1979; Langlois & Downs, 1980; LoBue & DeLoache, 2011; Özdemir, 2006; Özkan, 2009; Şıvgın, 2015; Şirvanlı-Özen, 1992; Yağan-Güder, 2014).

Normal gelişim gösteren 3-6 yaş aralığındaki çocukların cinsellikle ilgili merakların üst seviyede olduğu bilinmektedir. Yetersizlik yaşayan 3-6 yaş grubu çocukların cinsel meraklarına ve cinsiyet kimlik kazanım düzeylerine yönelik bilgilere ulaşılabilen alanyazın sınırlıdır (Çetin, 2002; Dewinter, 2013; Williams & Allard,

1996). Normal gelişim gösteren çocukların cinsel gelişim özellikleri tanımlanabilirken, yetersizliği olan çocukların cinsel gelişim özellikleri ulaşılabilen alanyazın göz önünde bulundurulduğunda henüz tam olarak bilinmediği görülmektedir. Dewinter (2013) de otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan çocukların cinsel gelişimi ile ilgili araştırmaların yüzeysel olduğunu, bu çocukların cinsel kimlik kazanımlarını etkileyen mekanizmaların ayrıntılı incelenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bu araştırmada yetersizliği olan çocukların cinsel gelişimleri ve özellikleri incelenerek, ebeveyn ve eğitimcilerle yol haritası çizmeleri konusunda bilgi sağlamak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda “48-72 aylık işitme ve zihinsel yetersizliği olan çocuklar ile otizmliler çocukların cinsel kimlik kazanımı ve cinsiyete ilişkin davranışları nasıldır?” sorusuna cevap aranmıştır.

Yöntem

Araştırmanın, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yönteminde ve nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modelinde tasarlanmıştır ve görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada, farklı yetersizlik türlerinde yer alan çocukların cinsel kimlik ve cinsiyete ilişkin davranışları Selçuk Cinsel Gelişim Ölçeği kullanılarak incelenmiştir.

Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu

Hedef evren, araştırmacının ulaşmak istediği, ancak ulaşması güç olan ve ideal seçimini yansıtan soyut evrendir. Ulaşılabılır evren, araştırmacının ulaşabileceği, gerçekçi seçimi olan somut evrendir (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2016). Çalışmanın hedef evrenini Konya ili merkez ilçelerinde ikamet eden 48-72 aylık yetersizlik türlerinde yer alan çocuklar oluşturmaktadır. Bu çocukların Cinsel kimlik ve cinsiyete ilişkin davranışlarını incelemek için çalışma grubu oluşturulurken ulaşılabilen ve araştırmaya katılmayı kabul edenlerin örnekleme alınması her alt gruptan eşit sayıda katılımcı örnekleme seçilmesi ve bazı ön koşulların aranmasından dolayı olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemlerinden ölçüte dayalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmaya işitme yetersizliği olan, zihinsel yetersizliği olan ve otizm spektrum bozukluğu olan çocuklardan dokuzar olmak üzere toplam 27 çocuk dâhil edilmiştir. Tıbbi tanınması sağlık kurulu tarafından yapılan ve raporlaştırılan, tek bir yetersizlik türüne sahip, sağlık kurulu raporuna göre başka bir yetersizlik türünün eşlik etmediği, Rehberlik Araştırma Merkezi tarafından yapılan eğitsel değerlendirmeye göre en az tek sözcük ile kendini ifade edebilen, bilişsel düzeyde basit yönergeleri takip edebilen çocuklar çalışma grubuna dâhil edilmiştir.

Örnekleme işitme yetersizliği olan çocukların seçiminde cihaz kullandığında hafif düzeyde işitme yetersizliğine sahip olması ve bir yaş öncesinden düzenli olarak cihaz kullanmaya başlamış olması ön koşulu sağlanmıştır. Otizm spektrum bozukluğu olan çocukların seçiminde ise DSM-V' e göre destek gerektirir düzeyde otizm yoğunluğuna sahip çocuk olması ön koşulu sağlanmıştır (Raporlar DSM-IV' e göre hazırlanan iki çocuk için atipik otizm tanısı ön koşulu kullanılmıştır). Bu çocuklara Gilliam Otistik Bozukluk Derecelendirme Ölçeği - 2 uygulanmış, otizm bozukluk indeksi 70-84 puan arası olanlar çalışmaya dâhil edilmiştir. Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için ise tanı raporunda hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olarak tanımlanan çocuklar ve bu çocukların anneleri örnekleme dâhil edilmiştir. Örnekleme alınan çocuklar en az bir yıldır eğitim aldıkları özel eğitim öğretmenleri ve bu öğretmenlere eşlik eden bir gözlemci özel eğitim öğretmeni ile Küçük Adımlar Kontrol Envanteri ile incelenmiş Alıcı Dil Kontrol Listesinde en az D.65 kodlu “İki eylem bulunan talimatları yerine getirir” düzeyinde olması, sözel iletişim becerilerinde de “Nesne verir, Yeni bilgi verir” becerileri kazanmış olması ön koşulu sağlanmıştır. Çalışmaya katılan annelerin hepsi ev hanımıdır. Çocukların en az bir kardeşi vardır ve aileler orta düzey gelire sahiptir.

Tablo 1 incelendiğinde üç yetersizlik türünde eşit sayıda çocuğun araştırmada yer aldığı görülmektedir. İşitme yetersizliği olan çocukların yaş ortalaması 63 ay, otizm spektrum bozukluğu olan çocukların 60 ay, zihinsel yetersizliği olan çocukların 59 ay olduğu belirlenmiştir.

Tablo 1

Çalışmaya Katılan Çocukların Cinsiyet, Yaş ve Yetersizlik Durumlarına İlişkin Dağılımları

Çocuğun yetersizlik durumu	Cinsiyet		Grubun yaş ortalaması	SS	Minimum yaş değeri	Maksimum yaş değeri	N
	Erkek	Kız					
	N	N					
İşitme yetersizliği olan çocuklar	5	4	63 Ay	7.53	50 Ay	72 Ay	9
Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklar	7	2	60 Ay	8.39	49 Ay	72 Ay	9
Zihinsel yetersizliği olan çocuklar	6	3	59 Ay	8.44	48 Ay	72 Ay	9

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanması için Alptekin ve Tepeli (2019) tarafından bu araştırma için geliştirilen Selçuk Cinsel Gelişim Ölçeği (36-72 Ay) kullanılmıştır. Ölçeğin yetersizliği olan çocuklar için ayırt ediciliği ölçeğin geçerlilik çalışmalarında araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Ölçek üç farklı alt ölçekten oluşmaktadır. İki form çocuklara, bir form ailelere uygulanmaktadır. Bu formlar Cinsel Kimlik Alt Ölçeği çocuk formu, Cinsiyete İlişkin Davranış Alt Ölçeği çocuk formu, Cinsel Kimlik ve Cinsiyete İlişkin Davranış Alt Ölçeği çocuk formunu içermektedir. Çocuk formları 1-0, aile formları 1-5 olarak puanlanmaktadır. Ölçeğin güvenilirlik kat sayıları Cinsel Kimlik Alt Ölçeği çocuk formu için KR20 = 0.61, Cinsiyete İlişkin Davranış Alt Ölçeği çocuk formu için KR20 = 0.66, Cinsel Kimlik ve Cinsiyete İlişkin Davranış Alt Ölçeği aile formu için Cronbach Alpha = .85 olarak hesaplanmıştır. Alpar (2014) 10-15 maddeden oluşan ölçme araçlarında KR20 değerinin 0.50 gibi düşük bir değere sahip olmasının dahi testin güvenilir olduğunu gösterdiğini belirtmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışma için 2017-2018 yılında Konya Selçuklu ilçesindeki, iki farklı özel anaokulunda kaynaştırma eğitimine devam eden ve üç farklı özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde eğitim gören, farklı yetersizlikleri olan 48-72 aylık çocuklara SECGÖ, Cinsel Kimlik Alt Ölçeği Çocuk Formu, Cinsiyete İlişkin Davranış Ölçeği Çocuk Formu uygulanmıştır. Kurum yöneticilerinden izin alındıktan sonra, aileler ile bireysel olarak görüşülmüş, araştırma ve ölçekler hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden ailelerin çocuklarına kurum ortamında araştırmacı tarafından ölçekler uygulanmıştır. Çocuk formlarında çocuklara her sorudan sonra 'Neden?' diye sorulmuş ve cevapları kaydedilmiştir. İletişim kurmada zorluk çekebileceği düşünülen çocuklar için özel eğitim öğretmenlerinden yardım alınmıştır. Çocuklar ile yapılan uygulamadan sonra ailelere Cinsel Kimlik ve Cinsiyete İlişkin Davranış Alt Ölçeği Aile Formu araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Yetersizliği olan 48-72 aylık çocukların cinsel gelişimlerini incelemek için SECGÖ Cinsel Kimlik Alt Ölçeği çocuk formu, SECGÖ Cinsiyete İlişkin Davranış Alt Ölçeği çocuk formunun uygulanmasından sonra, çocukların cevapları betimsel istatistik yöntemleri ile açıklanmaya çalışılmıştır. Ölçek maddelerine ilişkin 'Neden?' sorusuna çocukların verdikleri cevap ise nitel veri analizi tekniklerinden Strauss ve Corbin (1994) tarafından geliştirilen "kodlama" yaklaşımı ile analiz edilmiştir. Bu yaklaşıma göre elde edilen veri parçalarına isimler verilerek kodlar oluşturulur bu kodlar gruplandırılarak kategoriler (temalar) oluşturulur (Merriam, 2015). Kodlamalar yapılırken otizmliler çocukların eğitimi ile ilgilenen bir öğretim elemanından destek alınmıştır. Ayrıca çocukların cevaplarını gruplamak için uygulama yapılan çocukların öğretmenlerinden de görüş istenmiştir. SECGÖ Cinsel Kimlik ve Cinsiyete İlişkin Davranış Alt Ölçeği Aile formunun 48-72 ay yetersizliği olan çocukların ailelerine uygulanması ardından yetersizlik türlerinde yer alan çocukların ölçekten aldıkları puanları arasında farklılığı incelemek için, verilerin Kolmogorov Smirnov Test sonuçları ($p1, p2, p3 < .05$) ve gruplardaki

kişi sayısı ($N = 27$) göz önünde bulundurularak normal dağılım göstermemesi sebebiyle Kruskal Wallis H testi yapılmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında uygulanan üç alt ölçekten elde edilen bulgular değerlendirilmiş ve bu bölümde açıklanmaya çalışılmıştır. Tablo 2’de SECGÖ Cinsel Kimlik Alt Ölçeği kullanılarak çocuklardan alınan verilerin sonuçları verilmiştir.

Tablo 2

Yetersizliği Olan 48-72 Aylık Çocukların SECGÖ Cinsel Kimlik Alt Ölçeği Sorularına Verdikleri Doğru Cevaplara İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımı

Ölçek maddeleri	İşitme yetersizliği ($N = 9$)		Otizm spektrum bozukluğu ($N = 9$)		Zihinsel yetersizlik ($N = 9$)	
	N	%	N	%	N	%
Kız ya da erkek olduğunu bilme	9	100	8	88.8	9	100
Büyüdüğü zaman kız ve erkek olacağını bilme	7	77.7	7	77.7	8	88.8
Büyüdüğü zaman gelin ve damat olacağını bilme	9	100	8	88.8	9	100
Büyüdüğü zaman anne veya baba olacağını bilme	9	100	9	100	8	88.8
Bebeği kimlerin doğurduğunu bilme	9	100	4	44.4	6	66.6
Büyüdüğü zaman kendinin doğurup doğurmayacağını bilme	3	33.3	5	55.5	7	77.7
Bebeği kimlerin emzirdiğini bilme	9	100	6	66.6	5	55.5
Büyüdüğü zaman kendinin emzirip emzirmeyeceğini bilme	3	33.3	5	55.5	4	44.4

Yukardaki Tablo 2 incelendiğinde işitme yetersizliği olan çocukların büyüdüğü zaman çocuğu doğurma ve emzirme durumlarını bilmede sıkıntıları olduğu görülmektedir. Yani işitme yetersizliği olan çocukların yetişkinliklerindeki cinsiyet rolleri ile özdeşim kuramadıkları düşünülebilir. Ayrıca büyüdüğü zaman cinsiyetlerinin değişmeyeceği konusundaki soruya verdikleri doğru cevap oranları diğer sorulara göre düşük çıkmıştır. Otizmliler çocukların en çok bebeği kimin doğurduğunu bilmedikleri görülmektedir. Sonrasında büyüdüğü zaman bebeği doğurup doğuramayacak ve emzirip, emzirememek konusunu bilemedikleri görülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda otizmliler çocukların yetişkin cinsel rollerinin özdeşimini sağlayamadıkları düşünülebilir. Ayrıca bebeği kimin emzirdiğini, bebeği kimin doğurduğundan daha iyi bilmektedirler. Bu sorulardan sonra en düşük doğru cevap oranı büyüdüğü zaman kız ve erkek kalıp kalamayacakları sorusuna aittir. Bu cevap oranı cinsiyet değişmezliği konusundaki sıkıntıyı düşündürmektedir. Zihinsel yetersizliği olan çocukların en düşük doğru cevap verme oranları büyüdüğü zaman bebeği emzirip emziremeyecekleri sorusunun cevabına karşılık gelmektedir. Emzirme durumu konusundaki doğru cevap oranlarının bebeği doğurma konusundaki doğru cevap oranından daha düşük olduğu görülmektedir. Bebeği kendilerinin doğurup doğuramayacakları konusundaki özdeşimleri, kendilerinin emzirip emziremeyecekleri konusundaki özdeşimlerinden daha iyidir. Ama genel duruma bakıldığı zaman zihinsel yetersizliği olan çocukların yetişkin cinsel rolleri konusunda sıkıntı yaşadıkları düşünülebilir. Otizm Spektrum Bozukluğu olan çocukların erkek ya da kız olduğunu bilme, gelin ya da damat olacağını bilme, bebeği kimlerin doğuracağını bilme konusundaki doğru cevap oranları işitme ve zihinsel yetersizliği olan çocuklara göre daha düşüktür. İşitme yetersizliği olan çocukların büyüdüğü zaman bebeği doğurma ve emzirme konularındaki doğru cevap oranları diğer yetersizlik türünde yer alan çocuklara göre daha düşüktür. Otizmliler çocukların büyüdüğü zaman anne baba olma ve emzirme konusundaki doğru cevap oranlarının, zihinsel yetersizliği olan çocukların doğru cevap oranlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Zihinsel yetersizliği olan çocukların büyüdüğü zaman erkek veya kız olacakları, büyüdüğü

zaman çocuğu doğurma konusundaki doğru cevap oranları diğer gruplara göre daha yüksektir. Tablo 3'te yetersizliği olan 48-72 aylık çocukların SECGÖ Cinsiyete İlişkin Davranış Alt Ölçeği Çocuk Formu ile elde edilen verilerin sonuçlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 3

Yetersizliği Olan 48- 72 Aylık Çocukların SECGÖ Cinsiyete İlişkin Davranış Alt Ölçeği Sorularına Verdikleri Cevaplara İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Ölçek maddeleri	İşitme yetersizliği (N = 9)		Otizm spektrum bozukluğu (N = 9)		Zihinsel yetersizlik (N = 9)	
	İsteyen çocuk		İsteyen çocuk		İsteyen çocuk	
	N	%	N	%	N	%
Çıplak kişiye bakmak	6	66.6	1	11.1	1	11.1
Ayna karşısında vücudunu incelemek	2	22.2	1	11.1	4	44.4
Çıplak insan resmi çizmek	4	44.4	2	22.2	3	33.3
Cinsel davranışlar hakkında konuşmak	9	100	1	11.1	0	0
Bebeklerin altı değiştirilirken bakmak istemek	6	66.6	3	33.3	4	44.4
Aşkım sevgilim kelimelerini kullanmak	8	88.8	3	33.3	3	33.3
Tuvalete giren kişiye bakmak istemek	2	22.2	3	33.3	3	33.3

Tablo 3 incelendiğinde işitme yetersizliği olan çocukların genel olarak cinsiyete ilişkin davranışları diğer yetersizlik türlerine göre daha çok tercih ederken, ayna karşısında vücudunu incelemek ve tuvalete giren kişiye bakmaya çalışmak davranışlarını diğer yetersizlik türlerinde yer alan çocuklara göre daha az tercih etmişlerdir. OSB olan çocukların genel olarak cinsiyete ilişkin davranışları tercih etme durumları diğer yetersizlik türlerinde yer alan çocuklara göre düşük iken, çıplak kişiye bakmak, aşkım sevgilim kelimelerini kullanmak ve tuvalete giren kişiye bakmaya çalışmak davranışlarında zihinsel yetersizliği olan çocukların olduğu grup ile benzer tercihleri olduğu görülmektedir. Cinsel davranışlar hakkında konuşmayı işitme yetersizliği olan çocukların hepsi tercih ederken, zihinsel yetersizliği olan çocukların hiçbiri tercih etmemiştir. Zihinsel yetersizliği olan çocukların diğer gruplarda yer alan çocuklara göre daha çok tercih ettikleri davranış ise ayna karşısında vücudunu incelemek olmuştur.

Aşağıda verilen Tablo 4'de yetersizliği olan 48-72 aylık çocukların SECGÖ Cinsiyete İlişkin Davranış Alt Ölçeği ile elde edilen, cinsiyete ilişkin davranışları tercih etmeme nedenlerine ilişkin verilerin sonuçları verilmiştir.

Tablo 4

Yetersizliği Olan 48-72 Aylık Çocukların SECGÖ Cinsiyete İlişkin Davranış Alt Ölçeği, Cinsiyete İlişkin Davranışları Tercih Etmeme Nedenine Verdikleri Cevaplar

Ölçek maddeleri	İşitme yetersizliği olan çocuklar	Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklar	Zihinsel yetersizliği olan çocuklar
		'Babanın yanına gitmen, düşüp kayar'	
	'Bakılmaz'	'Oyuncaklar var'	'Kapanacak (Kapıyı göstererek)'
	'Bakılmaz'	'Çünkü araba var'	'Babayı izlemeyeceğim'
	'Bakılmaz'	'Oyuncak için'	'Ayıp'
		'Oyuncaklar var'	'Ona bakılmaz, hayır'
		'Evcilik oynasın'	
		'İzlenilmez'	

Tablo 4 (devamı)

Ölçek maddeleri	İşitme yetersizliği olan çocuklar	Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklar	Zihinsel yetersizliği olan çocuklar
Ayna karşısında vücudunu incelemek	'Bakılmaz'		
	'Çıplak bakmanın farklı olduğunu'		
	'Bu olmaz'	'Çünkü çıplak'	'Bilmiyorum'
	'Bu yanlış'	'Bakmaz'	'Güzel bakması için (Diğeri yanlış)'
Çıplak insan resmi çizmek	'Bu ıghı' (Hayır anlamında)	'Üstünde kıyafet yok'	'Çıplak olursa herkes onu görür'
	'Hayır olmaz'	'Çıplak olmaz'	
	'Ayıp'	'Bir şey olmaz diye kıyafet'	'Annem söyledi'
	'Sevmez çıplak bakmayı'		
Cinsel davranışlar hakkında konuşmak	'Bu olmaz'	'Elbise güzel'	'Çünkü pipisi var'
	'Bu çizilmez'	'Elbiseleri beğenmiş'	'Öyle yapmalı'
	'Bu hayır'	'Boyama var'	'Çıplak olmuyor'
	'Hayır, bu olmaz'	'Üstünü giysin'	'Çok güzel bir şey bu (kıyafetli olması)'
Bebeklerin altı değiştirilirken bakmak istemek	'Güzel değil'	'Saçları sarı'	'Ben böyle yapacağım (kıyafetli olanı)'
		'Elbiseli'	
		'Baktı, baktı'	
		'Hediyeden oyuncak çıksın'	'Sürpriz'
Aşkım sevgilim kelimelerini kullanmak		'Çiçek hediyesi'	'Hediye almak'
		'Hediye güzel'	'O olmaz'
		'İçinde hediye var ya'	'Öğretmen sevin sin'
		'Hediyelerin renk beğendi'	'Çünkü annem'
Tuvalete giren kişiye bakmak istemek		'Hediye almalı üzülür'	'Çünkü üzülür'
		'Oyuncaklar güzel'	'Küçük o'
		'Oyuncak oynasın'	'İzlemesi gerekmez'
		'Oyuncaklar var'	'Birisi görür'
Tuvalete giren kişiye bakmak istemek		'Yoksa annem bana kızdı'	'Oyun oynamak eğlenceli'
		'Çünkü bilemiyorum'	'Oyun'
		'Çünkü oyun oynuyorlar'	'Bilmiyorum'
		'Dışarda beklemek'	'Arkadaş o'
Tuvalete giren kişiye bakmak istemek	'Bakmak istemesi yanlış'	'Çünkü kapıyı kapatacağı'	'Beklemeli'
	'Kapı açık olmaz'	'Bekleyecek'	'Çünkü o onu görür'
	'Bu yanlış'	'Kardeşi bakar, kapıyı kapatma'	'Ayıp olur'
	'Bu olmaz'		'Görmemesi için kapat'
	'Bakılmaz'		
	'Sevmez'		

Tablo 4 incelendiğinde yetersizliği olan çocukların cinsiyete ilişkin davranışları tercih etmeme nedenlerine verdikleri cevapları görülmektedir. İşitme yetersizliği olan çocukların çoğunluğu cinsiyete ilişkin davranışları tercih ederken nedenlerine verdikleri cevap türü diğer gruplara göre daha az olduğu görülmektedir.

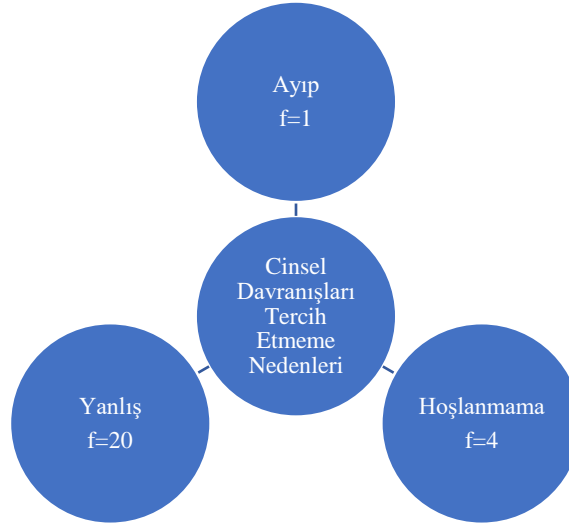
"Bakılmaz." (İYÇ1), "Sevmez çıplak bakmayı." (İYÇ3), "Ayıp." (İYÇ9)

Otizm ve zihinsel yetersizliği olan çocuklar grubunda yer alan çocukların cevaplarının daha çeşitli olduğu göze çarpmaktadır.

“Babanın yanına gitmen düşüp kayar.” (OSBÇ3), “Oyuncaklar güzel.” (OSBÇ5), “Yoksa annem bana kızdı.” (OSBÇ9), “Çünkü kapıyı kapatacaktı.” (OSBÇ2), “Çünkü bilemiyorum.” (OSBÇ1), “Saçları sarı.” (OSBÇ6)

“Annem söyledi.” (ZYÇ1), “Bilmiyorum.” (ZYÇ3), “Ayıp olur.” (ZYÇ5), “Çünkü o onu görür.” (ZYÇ2), “Öğretmen sevinsin.” (ZYÇ1)

Çocukların verdikleri bu cevaplar kodlanarak belli temalarda toplanmıştır. Bu temalar aşağıdaki şekillerde ayrıntılı olarak verilmiştir.

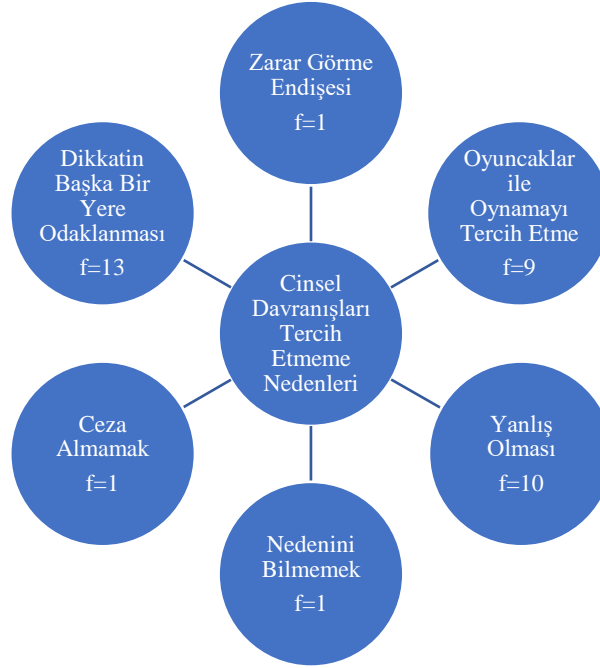
Şekil 1. İştme yetersizliği olan çocukların cinsiyete ilişkin davranışları tercih etmeme nedenleri.

Şekil 1'e göre İştme yetersizliği olan çocukların verdikleri cevaplar kodlandığında üç ana tema ortaya çıkmıştır. Bunlar hoşlanmama, yanlış ve ayıp temalarıdır. Bu temaların diğer yetersizlik türlerine göre farklı olanı hoşlanmama temasıdır ve bu temada 4 (%15.38) cevap yer almaktadır. Yanlış temasında 20 (%76.9) ayıp temasında ise bir (%3.8) cevabın yer aldığı görülmektedir. Bebeklerin altı değiştirilirken bakmak istemek ile ilgili soruya da bir (%3.8) çocuk cevap vermemiştir.

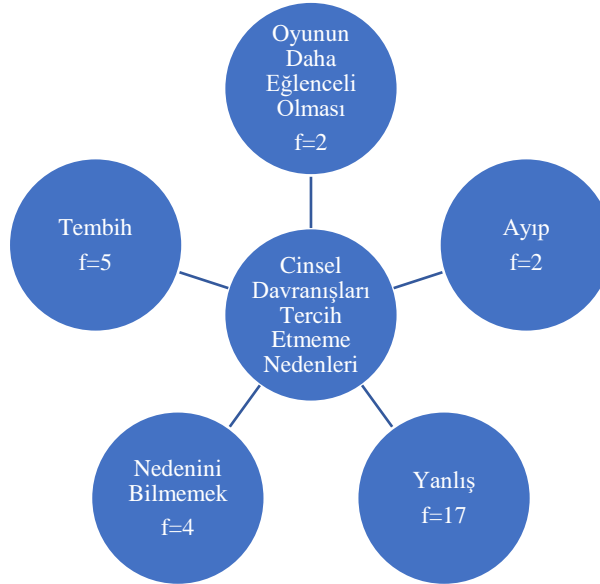
Aşağıda verilen Şekil 2'de otizm spektrum bozukluğu olan çocukların cinsiyete ilişkin davranışları tercih etmeme nedenleri incelenerek elde edilen sonuçlar ayrıntılı şekilde verilmiştir.

Şekil 2 incelendiğinde Otizm spektrum bozukluğu olan çocukların cinsiyete ilişkin davranışları tercih etmeme nedenlerinin altı tema altında toplandığı görülmektedir. Bunlar; ceza almamak, zarar görme endişesi, oyuncaklar ile oynamayı tercih etme, yanlış olması, nedenini bilmemek, dikkatin başka bir yere odaklanmasıdır. Çıplak kişiye bakmak ile ilgili soru bir çocuk, ayna karşısında vücudunu incelemek ile ilgili soru üç çocuk, cinsel davranışlar hakkında konuşmak ile ilgili soru iki çocuk, bebeklerin altı değiştirilirken bakmak istemek ile ilgili soru iki çocuk, aşkım sevgilim kelimelerini kullanma ile ilgili soru dört çocuk, tuvalete giren kişiye bakmak ile ilgili soru iki çocuk olmak üzere toplamda 14 (%28.5) çocuk tarafından cevaplanmamıştır.

Aşağıda verilen Şekil 3'de zihinsel yetersizliği olan çocukların cinsiyete ilişkin davranışları tercih etmeme nedenleri incelenerek elde edilen sonuçlar ayrıntılı şekilde verilmiştir.

Şekil 2. Otizm spektrum bozukluğu olan çocukların cinsiyete ilişkin davranışları tercih etmeme nedenleri.

Şekil 3. Zihinsel yetersizliği olan çocukların cinsiyete ilişkin davranışları tercih etmeme nedenleri.

Şekil 3' e göre zihinsel yetersizliği olan çocukların cinsiyete ilişkin davranışları tercih etmeme nedenleri beş tema altında toplanmıştır. Bu temalar şu şekilde tespit edilmiştir; oyunun daha eğlenceli olması, ayıp, yanlış, nedenini bilmemek, tembih. Çıplak kişiye bakmak ile ilgili soru dört çocuk, ayna karşısında vücudunu incelemek ile ilgili soru bir çocuk, çıplak insan resmi çizmek ile ilgili soru bir çocuk, cinsel davranışlar hakkında konuşmak

ile ilgili soru üç çocuk, aşkım sevgilim kelimelerini kullanma ile ilgili soru dört çocuk, tuvalete giren kişiye bakmak ile ilgili soru iki çocuk toplamda 15 (%33.3) çocuk tarafından cevaplanmamıştır.

SECGÖ Cinsel Kimlik ve Cinsiyete İlişkin Davranış Alt Ölçeği aile formu 48-72 aylık üç farklı yetersizlik türlerinde yer alan çocukların ailelerine uygulanarak elde edilen veriler ile üç farklı yetersizlik türünde yer alan çocukların cinsel kimlik ve cinsiyete ilişkin davranışlarının farklılaşıp farklılaşmadığı analiz edilmiş, elde edilen sonuçlar değerlendirilmiştir. Verilerin normal dağılıp dağılmadığına ilişkin yapılan Kolmogorov-Smirnov testine göre p değerleri anlamsız bulunmuştur ($p1, p2, p3 < .05$). Ayrıca gruplardaki kişi sayısının 30'dan az olması ($N = 27$) verilerin normal dağılmadığını düşündürmektedir. Bu bilgilerden yola çıkarak tek yönlü varyans analizinin nonparametrik karşılığı olan Kruskal Wallis H Testi ile gruplar arasındaki fark incelenmiştir.

Yetersizliği Olan 48-72 aylık Çocukların SECGÖ Cinsel Kimlik ve Cinsiyete İlişkin Davranış Alt Ölçeği, aile formu toplam puanlarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları incelendiğinde işitme yetersizliği olan çocukların diğer gruplara göre toplam puan sıra ortalamalarının (Sıra ort = 18.67) yüksek olduğu, otizmliler çocukların (Sıra ort = 12.33) ise zihinsel yetersizliği olan çocuklara (Sıra ort = 11.00) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Toplam puan sıra ortalamaları arasında oluşan farkın anlamlılığı p değerine bakılarak değerlendirildiğinde, farkın anlamlı olmadığı ($p = .09 > .05$) sonucuna ulaşılmaktadır.

Yetersizliği Olan 48-72 aylık Çocukların SECGÖ Cinsel Kimlik ve Cinsiyete İlişkin Davranış Alt Ölçeği, Aile Formu Cinsel Kimlik alt boyutu puanlarına ilişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları incelendiğinde otizmliler çocukların (Sıra ort = 13.39) diğer gruplara göre puan sıra ortalamalarının yüksek olduğu, işitme yetersizliği olan çocukların (Sıra ort = 16.56) ise zihinsel yetersizliği olan çocuklara (Sıra ort = 12.06) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Cinsel Kimlik alt boyutu puan sıra ortalamaları arasında oluşan farkın anlamlılığı p değerine bakılarak değerlendirildiğinde, farkın anlamlı olmadığı ($p = .46 > .05$) sonucuna ulaşılmaktadır.

48-72 Aylık Yetersizliği Olan Çocukların SECGÖ Cinsel Kimlik ve Cinsiyete İlişkin Davranış Alt Ölçeği, Aile Formu Cinsiyete İlişkin Davranış alt boyutu puanlarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi sonuçları incelendiğinde işitme yetersizliği olan çocukların (Sıra ort. = 19.50) diğer gruplara göre puan sıra ortalamalarının yüksek olduğu, zihinsel yetersizliği olan çocukların (Sıra ort. = 11.33) ise otizmliler çocuklara (Sıra ort. = 11.17) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Cinsiyete İlişkin Davranış alt boyutu puan ortalamaları arasında oluşan farkın anlamlılığı p değerine bakılarak değerlendirildiğinde, farkın anlamlı olduğu ($p = .03 < .05$) sonucuna ulaşılmaktadır. Anlamlı farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için ikili kombinasyonlar şeklinde t testinin nonparametrik karşılığı olan Mann Whitney U testi uygulanmış, işitme yetersizliği olan çocuklar ile Zihinsel yetersizliği olan çocuklar ($p = .02 < .05$) ve İşitme yetersizliği olan çocuklar ile Otizmliler çocuklar arasında ($p = .01 < .05$). Cinsiyete İlişkin Davranış alt boyutu puanları arasında İşitme yetersizliği olan çocukların lehine anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. Otizmliler çocuklar ve zihinsel yetersizliği olan çocukların puanları arasında anlamlı farka rastlanmamıştır.

Tartışma ve Sonuç

Üç farklı yetersizlik türünde yer alan çocuklara cinsel kimlik ile ilgili sekiz soru yöneltilmiştir ve bu sorulara verilen cevaplarda işitme yetersizliği olan çocukların büyüdükleri zaman çocuğu doğurma ve emzirme durumlarını bilmede sıkıntıları olduğu görülmektedir. Diğer sorulara göre bilen kişi sayısı düşüktür. Yani işitme yetersizliği olan çocukların yetişkinliklerindeki cinsiyet rolleri ile özdeşim kuramadıkları düşünülebilir. Ayrıca büyüdükleri zaman cinsiyetlerinin değişmeyeceği konusundaki bilgileri de diğer sorulara verdikleri cevaplara göre düşük çıkmıştır. Moss ve Blaha'ya (2001) göre işitme yetersizliği olan çocukların cinsel gelişim sorunları içinde algı sıkıntıları toplumsal kural ve modelleri kaçırılmalarına neden olabilir. Bu alanyazın bilgisi elde edilen bu bulguyu desteklemektedir.

OSB olan çocukların en çok bebeği kimlerin doğurduğunu bilmedikleri görülmektedir. Sonrasında büyüdükleri zaman bebeği doğurup doğuramamak ve emzirip, emzirememeye konusunu bilemedikleri görülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda otizm çocukların yetişkin cinsel rollerinin özdeşimini sağlayamadıkları

düşünülebilir. Ayrıca bebeği kimlerin emzirdiğini, bebeği kimlerin doğurduğundan daha iyi bilmektedirler. Bu sorulardan sonra en düşük doğru cevap verme oranı büyüdükleri zaman kız ve erkek kalıp kalamayacakları sorusuna aittir. Bu cevap oranı cinsiyet değişmezliği konusundaki sıkıntıyı düşündürmektedir.

Dewinter (2013), 2009 ile 2012 yılları arasında otizmlili kişilerin cinsel davranışları ile ilgili yapılan araştırmaları incelemiş ve ortak olarak otizmlili çocuklarda cinsiyet kimlik gelişimi sorunları yaşadıklarını, çocuklarda cinsel gelişimin anlaşılmadığı, cinsel gelişimin ancak anne-baba ya da bakıcıların gözlemlerine dayandığını belirtmiştir. Bu çocuklardaki dil becerilerindeki yetersizlik ve oyun kurmadaki eksiklikler çocukların rol model olarak cinsel rolleri öğrenmesini ya da özdeşim kurarak cinsel kimliğini kazanmasını engellemektedir (Mukaddes, 2002). Bu bilgiler yapılan bu araştırma sonucunda ulaşılan otizmlili çocukların kimlik gelişiminde sıkıntılar olması durumu ile örtüşmektedir. Ayrıca Dewinter'in belirttiği otizmlili çocukların cinsel gelişimi ile ilgili yapılan araştırmalarda anne, baba veya bakıcıdan bilgi alma durumunun bu araştırmada aşarak doğrudan çocuktan bilgi alınması, bu araştırmanın güçlü yönünü göstermektedir.

Zihinsel yetersizliği olan çocukların en düşük oranda doğru cevapladıkları soru büyüdükleri zaman bebeği emzirip emziremeyecekleri sorusunun cevabına karşılık gelmektedir. Emzirme durumu konusundaki doğru cevap oranlarının bebeği doğurma konusundaki doğru cevap oranlarından daha düşük olduğu görülmektedir. Bebeği kendilerinin doğurup doğuramayacakları konusundaki özdeşimleri, kendilerinin emzirip emziremeyecekleri konusundaki özdeşimlerinden daha iyidir. Ama genel duruma bakıldığı zaman zihinsel yetersizliği olan çocukların yetişkin cinsel rolleri konusunda sıkıntı yaşadıkları düşünülebilir.

Maksym'a (1990) göre 3-9 yaş arasında zihinsel yetersizliği olan çocuklara öğretilmesi gereken cinsellikle ilgili konulardan biri erkek ve kızlar arasındaki farklılıklardır. Erkek ya da kız olmanın ne anlama geldiğinin farkına varması da öğretilmesi gereken bir başka konudur. Bu çocukların emzirme ve doğum yapma konusunun bilme durumlarının diğer sorulara göre daha düşük oranda olması, bu çocuklara erkek ya da kız olmanın ne anlama geldiğinin öğretilmesi gerektiği sonucunu düşündürmektedir. Bu sonuç Maksym'ın görüşünü destekler. Crespi (2011) cinsel rol gelişimini etkileyen etmenler içerisinde bilişsel düzeyin etkili olduğunu belirtmektedir. Bu bilgiye dayanılarak zihinsel yetersizliği olan çocukların cinsel rol kazanım ile ilgili soruları doğru cevaplama düzeylerinin daha düşük olması bilişsel düzeye bağlanabilir.

Kohlberg, çocuğun cinsel gelişiminin zihinsel gelişim ile ilgili olduğunu ve çocukların cinsel gelişimini anlamak için zihinsel gelişimde aşağıdaki üç aşamayı geçmesi gerektiğini savunmaktadır; ilk aşama olan *Temel cinsellik kişiliği*, çocuğun kız ya da erkek olduğuna dair anatomik farklılığı anlaması aşamasıdır. İkinci aşama olan *cinsel denge*; çocukların cinsiyetlerinin hiç değişmeyeceği, aynı kalacağı, erkek ve kadın olarak büyüyeceklerini anladıkları aşamadır. Üçüncü aşama olan *cinsel korunum-cinsel sabitlik*; insanların görünüşte bazı farklılıkları olsa bile cinsiyet değişiminin olmayacağını fark ettiği aşamadır (Akt., Eser, 2008). Bu alanyazın bilgisi de zihinsel yetersizliği olan çocukların cinsel denge aşamasını tam olarak kazanamadıklarını göstermektedir. Bununla birlikte Lin (1991) yaptığı çalışmada zihinsel yetersizliği olan çocukların cinsel eğitim alabileceklerini savunmuş ve zihinsel yetersizliği olan çocuklarında mutlu bir şekilde cinsiyet rollerini benimseyebileceklerini belirtmiştir. Çetin (2002) zihinsel yetersizliği olan 5-17 yaş, zihinsel yetersizliği olmayan 5-6 yaş çocuklarının cinsiyet rolü kazanımlarını incelemiş ve zihinsel yetersizliği olmayan çocukların cinsiyet rolü kazanımlarının zihinsel yetersizliği olanlara göre daha yüksek olduğunu bulmuştur. Bu çalışmada zihinsel yetersizliği olan çocukların yetişkin cinsiyet rollerini kazanma konusunda elde edilen bulguları desteklemektedir.

OSB olan çocuklar erkek ya da kız olduğunu bilme, gelin ya da damat olacağını bilme, bebeği kimlerin doğuracağını bilme konusundaki doğru cevap verme düzeyleri işitme ve zihinsel yetersizliği olan, çocuklara göre daha düşüktür. OSB olan çocukların çocuklar Kohlberg'in cinsel gelişimin zihinsel gelişimdeki aşamalarına göre temel cinsellik kişiliği ve cinsel denge boyutundaki kazanımları diğer yetersizlik türünde yer alanlara göre daha düşüktür. Fakat örnekleme katılan OSB olan çocukların zihinsel yetersizliklerinin bulunmadığı düşünülürse ve zihinsel yetersizliği olan çocuklara göre kazanımlarının daha düşük olduğu göz önüne alınırsa cinsel kimlik kazanımının doğrudan bilişsel gelişim ile ilgili olmadığı düşünülebilir. Sosyal teoriler cinsiyetin biyolojik

verilerden ziyade sosyal yapılar olduğunu öne sürerler. Cinsiyet farklılaşması ile ilgili yapılan araştırmalar kişisel sabit özelliklerden çok toplumsal ve örgütsel uygulamalara uzanmaktadır (Bandura & Bussey, 1999). Bandura'ya göre çocuk yeni öğreneceği bir davranışı çevresindeki insanları taklit ederek öğrenir. Dolayısıyla erkek çocuk hem cins ebeveyni gözlemleyerek erkek gibi olmayı kız çocukda hem cins ebeveynini gözlemleyerek kadın gibi olmayı öğrenmektedir (Başal & Kahraman, 2011). Bu alanyazın bilgileri araştırma bulgularını desteklemektedir.

İşitme yetersizliği olan çocukların büyüdüğü zaman bebeği doğurma ve emzirme konularındaki sorulara doğru cevap verme düzeyleri diğer yetersizlik türlerindeki gibi daha düşüktür. Bunun nedeni olarak da düşünme, karar verme, yorumlama, sebep-sonuç ilişkilerini değerlendirmede yetersiz olmalarından kaynaklandığı düşünülebilir (T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014). OSB olan çocukların büyüdüğü zaman anne baba olma ve emzirme konusundaki sorularına verdikleri doğru cevap oranlarının, zihinsel yetersizliği olan çocuklarınkinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Zihinsel yetersizliği olan çocukların büyüdüğü zaman erkek veya kız olacakları, büyüdüğü zaman çocuğu doğurma konusundaki sorularına verdikleri doğru cevap oranları diğer gruplara göre daha yüksektir. Bu bilgiler, işitme yetersizliği olan çocukların zihinsel yetersizliği olmadığı göz önünde bulundurulduğunda cinsiyet kimlik kazanımında sosyal öğrenme kuramının daha etkili olduğunu düşündürülebilir. İşitme yetersizliği olanlar normal gelişim gösteren arkadaşlarına göre çok daha fazla akademik, davranışsal ve duygusal problemlere sahiptir. "İşitme yetersizliği olanların davranışları üzerinde gözlemlenen problemlerini özünde sosyal gelişimlerini etkileyen becerilere sahip olmamaları veya bu becerilerin az gelişmesi, yer alabilir" bilgisi de bu bulguları destekler (Akfirat, 2004).

İşitme yetersizliği olan çocukların genel olarak cinsiyete ilişkin davranışları diğer yetersizlik türlerinde yer alanlara göre daha çok tercih ederken, ayna karşısında vücudunu incelemek ve tuvalete giren kişiye bakmaya çalışmak davranışlarını diğer yetersizlik türlerinde yer alanlara göre daha az tercih etmişlerdir. Bu bulgular normal gelişim gösteren çocukların gösterdikleri cinsiyete ilişkin davranışları işitme yetersizliği olan çocuklarında diğer yetersizlik türlerinde yer alanlara göre yüksek düzeyde gösterdiğini düşündürmektedir. İşitme yetersizliği olan çocukların, dil ve konuşma düzeylerinin yaşlarına göre geride olması dışında onları diğer çocuklardan ayıran çok fazla özellikleri yoktur. Davranışları, hissettikleri, ihtiyaçları diğer çocuklar ve akranları ile aynıdır. Duygusal yönden diğer akranlarının etkilendiklerinden bu çocuklar da etkilenir. En önemli sorun dilediklerini, gereksinimlerini sözlü olarak ifade edememeleridir. İşitme kaybına uyum sağlaması ve diğer kişiler ile olumlu ilişkiler kurabilmesi, etrafındaki kişilerin ona gösterdiği tepkilere ve taşıdığı özellikleri kabullenmesine bağlıdır (Erben, 2005). Bu araştırmada elde edilen sonuç bu bilgi ile desteklenebilir. İşitme yetersizliği olan çocukların cinsel gelişimleri ile ilgili problemleri dil sınırlanması ve algı eksikliklerinden dolayı, anlama ve bilgi eksikliğine dayanmaktadır (Kelliher, 1973). Çevresindeki kişilerin tuvalete giren kişiye bakma ve üzerini çıkarmaması gerektiği konularda çok fazla tembihte bulunması çocukta bu davranışların yanlış olduğu algısını uyandırmış olabileceği düşünülebilir.

OSB olan çocukların genel olarak cinsiyete ilişkin davranışları tercih etme durumları diğer yetersizlik türlerinde yer alanlara göre düşük iken, çıplak kişiye bakmak, aşkım sevgilim kelimelerini kullanmak ve tuvalete giren kişiye bakmaya çalışmak davranışlarında zihinsel yetersizliği olan çocukların olduğu grup ile benzer tercihleri olduğu görülmektedir. Ruble ve Dalrymple (1993) araştırmalarında OSB olan çocukların eteğin ya da tişörtün altından bakmaya çalıştığını ve ebeveynlerin uygun olmayan yerlerine dokunduğunu bulmuşlardır (Akt., Realmuto & Ruble, 1999). Bu çalışma çıplak kişiye bakmak ve tuvalete giren kişiye bakmaya çalışmak davranışlarını açıklamaktadır. Cinsel gelişim genellikle zihinsel yetersizliği olan bireylerde 3 yıl ertelenmektedir (Sullivan & Bowden, 2013) görüşü bu bulgular ile çelişmektedir. Çünkü normal çocukların gösterdiği birçok cinsiyete ilişkin davranışı zihinsel yetersizliği olan çocuklarda göstermektedir. Otistik çocuklar ile zihinsel yetersizliği olan çocukların üç davranışta aynı seviyede olması da yine cinsiyete ilişkin davranışların zihinsel gelişim ile doğrudan ilişkili olmadığını düşündürmektedir.

Cinsel davranışlar hakkında konuşmayı işitme yetersizliği olan çocukların hepsi tercih ederken, zihinsel yetersizliği olan çocukların hiçbiri tercih etmemiştir. Zihinsel yetersizliği olan çocukların diğer gruplara göre daha çok tercih ettikleri davranış ise ayna karşısında vücudunu incelemek olmuştur. Maksym (1990) zihinsel yetersizliği

olan çocukların bedenleri hakkındaki meraklarının giderilmesinin cinsel gelişimleri için öğretilmesi gereken bir durum olduğunu belirtmektedir. Bu araştırmada ulaşılan zihinsel yetersizliği olan çocukların en çok tercih ettikleri davranışın ayna karşısında kendini incelemek olması bu durumun nedenini açıklamaktadır. Dalldorf'un "cinsel içerikli sözler OSB olan çocukların kolaylıkla dillerine dolanarak tekrarlanabilirler" (Akt., Realmuto & Ruble, 1999) görüşüne karşılık bu araştırmada cinsel davranışlar hakkında konuşmayı tercih etme durumu OSB olan çocuklarda oldukça düşük çıkmıştır. Cinsel davranışlar hakkında konuşmayı tercih etme durumunda işitme yetersizliği olanlar ile zihinsel yetersizliği olanlar arasında farklılık olduğu görülmektedir. Bu durumun Schlesinger ve Meadow'un yaptıkları araştırmada işitme yetersizliği olan çocukların sosyal gelişiminde saptadıkları içe kapanıklık durumu (Akt., Akfırat, 2004) ile işitme yetersizliği olan çocukların öğretmenlerinin belirttiği çok tv izleme durumu ile açıklanabileceği düşünülmektedir. İçe kapanıklık durumlarının onları daha çok tv izlemeye ve cinsel davranışlar hakkındaki konuşmalara yol açtığı sonucu tahmin edilmektedir.

İşitme yetersizliği olan çocukların cinsiyete ilişkin davranışları tercih etmeme durumlarına verdikleri cevaplar kodlandığında üç ana tema ortaya çıkmıştır. Bunlar hoşlanmama, yanlış ve ayıp temalarıdır. Bu temaların diğer yetersizlik türlerine göre farklı olanı hoşlanmama temasıdır ve bu temada 4 (%15.38) cevap yer almaktadır. Yanlış temasında 20 (%76.9) ayıp temasında ise bir (%3.8) cevabın yer aldığı görülmektedir. Yanlış temasının yüksek olması, işitme yetersizliği olan çocukların cinsel gelişimleri ile ilgili problemleri dil ve algı eksikliklerinden dolayı, anlama ve bilgi eksikliğine dayanmaktadır (Kelliher, 1973). İşitme yetersizliği olan çocukların düşünme, karar verme, yorumlama, sebep-sonuç ilişkilerini değerlendirmede yetersiz oldukları düşünülebilir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014). Ayrıca standart dilin kullanım örneklerinin dışında yeni kullanım örnekleri üretebilmektedirler, yetişkinlerin kullandığı dil kuralları onlara karışık geldiğinde kendi edindikleri kadarıyla dil kurallarını geneller ve uygularlar (Baykal, 2018). Bu alanyazın bilgileri araştırmadan elde edilen bu bulguyu desteklemektedir. İşitme yetersizliği olan çocuklar algı eksiklikleri, neden sonuç ve yorumlama yetersizliklerinden dolayı birçok davranışı aşırı kurallaştırılarak 'yanlış' olarak tek düze nitelendirdikleri tahmin edilmektedir.

Otizm spektrum bozukluğu olan çocukların cinsiyete ilişkin davranışları tercih etmeme nedenleri 6 tema altında toplanmıştır. Bunlar; ceza almamak, zarar görme endişesi, oyun oynamayı tercih etme, yanlış olması, nedenini bilmemek, dikkatin başka bir yere odaklanmasıdır. Zarar görme endişesi teması altında bir (%2.04) cevap, oyuncaklar ile oynamayı tercih etme teması altında dokuz (%18.36) cevap, yanlış olması teması altında 10 (%20.4) cevap, nedenini bilmemek teması altında bir (%2.04) cevap, ceza almamak teması altında bir (%2.04) cevap, dikkatin başka yere odaklanması teması altında 13 (%26.53) cevap, yer almaktadır. Yanlış olması teması işitme yetersizliği olan çocuklar ile ortak tema olarak tespit edilmiştir. Zarar görme endişesi ve ceza almamak temalarında birer cevap yer almış ve çocukların cevaplarında 'Babanın yanına gitmen, düşüp kayar' ve 'Yoksa annem bana kızdı' ifadesi yer almaktadır. Anne babaların otizmlili çocuklarının durumlarına yönelik endişe duymaları (Töret, Özdemir, Gürel-Selimoğlu & Özkubat 2014), çocukları ile olan etkileşim özellikleri ile bağlantılı olduğunu göstermektedir ki çocukların bu cevapları aile çocuk arasındaki iletişim stilini yansıtmaktadır.

Oyuncaklar ile oynamayı tercih etme teması da dokuz cevap ile oldukça dikkat çekmektedir. Gilbert ve arkadaşları (1990) yaptıkları araştırmada OSB olan çocukların en dikkat çeken özelliklerinin görsel materyalleri tercih etme olduğunu bulmuşlardır (Akt., Bodur, Soysal, İşeri & Şenol, 2006). Bu sonuç OSB olan çocukların oyuncaklar ile oynamayı tercih etme durumunu açıklamaktadır. Ayrıca bu çocuklarda hayali oyunların eksikliği ve diğer insanlar ile ilgilerini ya da başarılarını paylaşma arayışı içinde olmama (Amerikan Psikiyatri Birliği [APA], 2013) onları oyuncaklar ile ilgilenmeye itmektedir.

Nedenini bilmemek teması altında bir cevap yer almasına rağmen bu durumun yine Amerikan Psikiyatri Birliği tanı kitabında otizmlili çocukların tanı ölçütleri bölümünde yer alan toplumsal ya da duygusal karşılıklar verememe durumlarının en az ikisinin varlığı ile açıklanabileceği düşünülmektedir (APA, 2013).

Dikkatin başka yere odaklanması teması içerisinde 13 cevap yer almaktadır ve tercih edilme oranı yüksektir. Bu durum iki şekilde açıklanabilir; birincisi ekolalidir, çocuklardaki ekolalinin nedeni şu şekilde açıklanabilir; İspanya'da bir restoranda pilav yemek istiyorsun. O sırada arkanızdaki masada oturan müşteri

İspanyolca bir tümce söylüyor ve kısa bir süre geçtikten sonra masaya pilav geliyor. Fakat bu tümce içindeki hangi sözcüğün pilav anlamına geldiğini bilemezsiniz. OSB olan insanların konuşmalarının özelliği de buna benzer onlarda ihtiyaçlarının karşılandığı anlarda söylenmiş sözcükleri ezberlerler ve bunları gerektiğinde kullanırlar (Turan, 2002). Bu bilgi bize cevap alakasız gözüğe bile konu ile ilgili olabileceğini düşündürmektedir. İkinci durum ise dili sosyal amaçlı değil de taleplerinin karşılanması için kullanırlar, öğrenilen, öğrenildiği bağlam/durum içinde kalmakta, bunların sonucunda bağlam dışı konuşmalar yer almaktadır (Ege, 2006) ve hiperaktif özelliklerinden dolayı dikkatleri dağılmaktadır.

Yanlış olması teması altında da 10 cevap yer almaktadır. Bu cevaplarda “bakılmaz, olmaz vb.” gibi keskin ve net cevaplar yer almaktadır. Bu durumun ceza almamak temasında olduğu gibi aile iletişim stillerinden ya da işlevsel olmayan işlere sıkı sıkı uyma (APA, 2013) özelliklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Zihinsel yetersizliği olan çocukların cinsiyete ilişkin davranışları tercih etmeme nedenleri beş tema altında toplanmıştır. Bu temalar şu şekilde tespit edilmiştir; oyunun daha eğlenceli olması, ayıp, yanlış, nedenini bilmemek, tembih. Oyunun daha eğlenceli olması teması altında iki (%4.44) cevap, ayıp teması altında iki (%4.44) cevap, yanlış teması altında 17 (%37.7) cevap, nedenini bilmemek teması altında dört (%8.88) cevap, tembih teması altında da beş (%11.11) cevap yer almaktadır. Zihinsel yetersizliği olan bireylerin cinsel gelişimleri ile ilgili olarak ortak özellikleri olan homojen bir grup yoktur. Bununla birlikte klinik zihinsel yetersizliğin değişik şekillerinin cinsel gelişimin ilerlemesinde kesinlikle etkili olduğu gözlenebilmektedir (Kijak, 2013). Bundan dolayı zihinsel yetersizlik türünde yer alan çocukların cevaplarında işitme yetersizliği olan çocuklara göre daha çok tema yer almıştır.

Ayıp teması altında iki cevap, yanlış teması altında 17 cevap yer almıştır ki en çok tercih edilen temadır, tembih teması altında da beş cevap yer almıştır. Martenson (2004) zihinsel yetersizliği olan bireylerin sevgi ve cinsellikle ilgili fırsatları ve engelleri tanımlamak için bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada okul çalışanları ve ailelerin çocukların cinsel gelişimi hakkında kendilerini sorumlu hissettikleri ve bundan dolayı çocukları yüksek duvarların içine kapatarak disipline etmeye çalıştıklarını bulmuştur. Bu çalışma ile elde edilen bulgular açıklanmaya çalışıldığı zaman ailelerin çocuklarını koruma adına verdikleri cinsel eğitimlerde katı davranarak ‘ayıp ve yanlış’ şeklinde öğrettikleri, onları cinsel davranışlar hakkında tembih ettikleri düşünülebilir. Diğer bir açıklaması ise zekâ geriliği zihinsel işlevlerin, kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde kendini gösteren uyumsuz davranışların her ikisinin de anlamlı sınırlılıklar olarak karakterize edilen bir yetersizliktir (Eripek, 2009). Zihinsel yetersizliği olan çocuğa Maksym (1990) göre doğru davranışların öğretilmesinde uygun olmayan davranışların yerini uygun olan davranışları alması gerekirken, yetersizlikten dolayı bu eğitim uzun süreceği için ‘yanlış ve ayıp’ kavramı verilmiş olabilir. Zihinsel yetersizliği olan çocuklarda dil gelişiminde de yetersizlik yaşandığı için sınırlı dil (Öncül, 2016) ile çocuğun neden yanlış ya da ayıp olduğunu açıklayamamış olabileceği düşünülmektedir.

Nedenini bilmemek teması altında dört cevap yer almıştır. Zihinsel yetersizliği olan çocuklar duygu ve düşüncelerini ifade etmekte zorlanırlar (Şahin, 2013). Ayrıca bu çocukların hem kısa süreli bellek hem de uzun süreli bellekte sınırlılıkları vardır. Öğrendikleri bir konuyu unutabilmektedirler (Öncül, 2016). Bundan dolayı nedenini bilememek temasının oluştuğu düşünülmektedir.

Sorulara cevap verilmeme oranı işitme yetersizliği olan çocuklarda %3.8, OSB olan çocuklarda %28.5, zihinsel yetersizliği olan çocuklarda %33.3 olarak tespit edilmiştir. En yüksek cevap verilmeme oranı zihinsel yetersizliği olan çocuklara ait olmuştur. Bunun nedeninin zihinsel yetersizliği olan çocukların duygu ve düşüncelerini ifade etmekte zorlandıklarından kaynaklı olduğu (Şahin, 2013) düşünülmektedir.

Üç farklı yetersizlik türünde yer alan 48-72 aylık çocukların ailelerine uygulanan SECGÖ Cinsel Kimlik ve Cinsiyete İlişkin Davranış Alt Ölçeği aile formunun analizi sonucunda elde edilen toplam puanları ve Cinsel Kimlik alt boyutu toplam puanları arasında anlamlı fark görülmez iken, Cinsiyete İlişkin Davranış alt boyutu toplam puanları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu anlamlı farkında işitme yetersizliği olan çocuklar ile zihinsel yetersizliği olan çocuklar ve otizmlili çocuklar arasında işitme yetersizliği olan çocukların lehine olduğu

tespit edilmiştir. Cinsiyet ile ilgili davranışlar kalıpyargıları öğrenme, transfer etme ve değiştirme ile ilişkili olabilmektedir ve bu da iyi bir sosyalleşmenin parçasıdır. Zihinsel yetersizliği olan çocukların zihinsel olgunluk düzeyleri farklı olduğundan, anne ve babalarını model almaları, kendi akranlarından bilgi kazanmaları, gözlem yapmaları, uygun sosyal ve cinsel davranış geliştirmeleri ve deneyim kazanma şansları çok azdır. Ancak bu çocukların cinsel gelişim alanında da destek almaları gerekmektedir (Çetin vd., 2005). OSB olan çocuklardaki dil becerilerindeki yetersizlik ve oyun kurmadaki eksiklikler çocukların rol model almalarını yani cinsel gelişimin sosyal yönünü etkiler (Mukaddes, 2002). İşitme yetersizliği olan çocukların sosyal ve kişilik gelişimi, toplumun genelinde ağırlıklı iletişime bağlıdır. İşiten toplumda dil, insanlar arasında en sık kullanılan mesaj iletme yoludur. Sözel dile sahip olmayan sağır çocukların konuşan ve işaret dili bilmeyen çocuklarla arkadaşlık etmesi zordur. Buna rağmen sosyal gelişimleri akranları ile aynı düzeydedir (Akçamete, 2009). Bu alanyazın bilgileri araştırma sonucunu desteklemektedir.

Yapılan bu çalışma sonucunda yetersizliği olan çocuklarda cinsiyet kimlik kazanımı ve cinsiyete ilişkin davranışların gelişiminde, bazı davranış ve becerilerde zihinsel süreçlerin bazılarında ise sosyal öğrenmenin etkisi olduğu düşünülmüştür. Bu kuramların karşılaştırma çalışmaları yapılabilir. Bu çalışma bu alan ile ilgili bir ön çalışma olarak düşünülmüştür. Dil gelişimi, otizm düzeyi, zihinsel düzey ve farklı demografik değişkenler ile çalışmalar yapılabileceği önerilebilir.

Kaynaklar

- Aderemi, T. J. (2014). Teachers' perspectives on sexuality and sexuality education of learners with intellectual disabilities in Nigeria. *Journal of Sex Disabilities, 32*(3), 247-258. doi: 10.1007/s11195-013-9307-7
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı [Ministry of Family and Social Policies] (2014). *İşitme engelli çocuklar aile rehberi [Hearing impaired children family guide]*. <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/5633/isitme-engelli-cocuklar-aile-egitim-rehberi.pdf> adresinden erişildi.
- Akçamete, G. (2009). İşitme engelli çocuklar. A. Ataman (Ed.), *Özel eğitime giriş [Introduction to special education]* içinde (ss. 239-251). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Akfirat, F. Ö. (2004). Yaratıcı dramının işitme engellilerin sosyal becerilerinin gelişimine etkisi [The effect of creative drama on the development of social skills of hearing impaired people]. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 5*(1), 2-9. doi: 10.1501/Ozlegt 00000000 77
- Aksoy, C. (1990). *3-6 yaş arası çocukların oyuncak tercihlerinde cinsiyet faktörünün etkisinin incelenmesi [Investigation of the effect of gender factor on 3-6 year-old children's toy preferences]* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Alpar, R. (2014). *Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlilik [Applied statistics and validity-reliability with examples from sports, health and educational sciences]* (3. baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Alptekin, A., & Tepeli, K. (2019). Development of Selcuk Sexual Development Scale (36-72 months). *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi, 10*(3), 249-265. doi: 10.21031/epod.505352
- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2014). *Ruhsal bozuklukların tanılma ve sayımsal el kitabı* (5. baskı) [*Diagnostic and statistical manual of mental disorders*] (E. Köroğlu, Çev. ed.). İstanbul: Hekimler Yayın Birliği (Orijinal kitabın yayın tarihi 2013)
- Aydilek-Çiftçi, M. (2011). *Öğretmenlerin ve farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip anne-babaların cinsiyet rolleri algısının 60-72 ay arası çocukların oyuncak tercihleri ve akran etkileşimleri ile ilişkisinin incelenmesi. [The investigation of the relationships of teachers and parents with different socio-economic level in gender role perception of children between 60-72 months with toy preferences and peer interactions]* (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Bakkaloğlu, H. (2008). Okulöncesi geçiş becerilerini değerlendirme ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları [Development of pre-school transition skills assessment scale: Validity and reliability studies]. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 41*(2), 273-291.
- Bandura, A., & Bussey, K. (1999). Social cognitive theory of gender development and differentiation. *Psychological Review, 106*(4), 676-713.
- Baran, G. (1998). *Ankara'da bulunan çocuk yuvalarında kalan 7-11 yaş grubu çocuklarda cinsiyet rolleri ve cinsiyet özellikleri kalıpyargularının gelişimi [Development of gender roles and gender stereotypes in 7-11 year-old children in children's slots in Ankara]* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Barutçu, E. (2002). *Özel anaokullarına devam eden 6 yaş çocuklarının cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıpyarguları ile annenin sosyal uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi [Investigation of the relationship between the gender stereotypes of 6-year-old children and their mother's social cohesion]* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Başal, H. A., & Kahraman P. (2011). Anne eğitim düzeyine göre çocukların cinsiyet kalıpyargıları, ile oyun ve oyuncak tercihleri [According to the level of mother education, children's gender stereotypes, and play and toy preferences]. *Journal of New World Sciences Accademy*, 6(1), 1336-1357.
- Baykal, M. (2018). *2-6 yaş arası çocukların dil kullanımı üzerine bir inceleme: Denizli örneği [A case study on language use of children between 2-6 years old: Denizli case]* (Yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Bilgiç, E. (2015). *Zihinsel engelli ergenlerin annelerinin cinsel eğitimle ilgili görüşleri [Mothers with mentally retarded adolescents, their views on sexual education]* (Yüksek lisans tezi). Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bodur, Ş., Soysal, A. Ş., İşeri, E., & Şenol, S. (2006). Otistik bozukluğun erken belirtileri ve tanısı [Early symptoms and diagnosis of autistic disorder]. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 13(3), 130-136.
- Couwenhoven, T. (2007). *Teaching children with down syndrome about their bodies boundaries, and sexuality* (1st ed.). Bethesda: Woodbine House.
- Crespi, I. (2011). Socialization and gender roles within the family: A study on adolescents and their parents in Great Britain. Retrieved from <http://www.mariecurie.org/annals/volume3/crespi.pdf>
- Çetin, Z. (2002). *Beş-on yedi yaş grubu zihinsel engeli olan ve beş-altı yaş grubu zihinsel engeli olmayan çocukların cinsiyet rolü kazanımlarının karşılaştırılması [Comparison of gender role gain of five-seventeen-year-old children with mental retardation and five-six age group mental retardation]* (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çetin, Z., Yükselen, A., & Doğan, Ö. (2005). Zihinsel engeli olan, normal gelişim gösteren ve korumaya muhtaç çocukların cinsiyet rollerini algılamalarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi [A comparative study of the perceptions of gender roles of children in need of normal development with mental disability]. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 16(1), 61-77.
- Çifçi-Tekinarslan, İ., & Eratay, E. (2013). Zihinsel yetersizliği olan bireylerin ergenlik dönemine uyum sürecinde ebeveyn davranışlarının incelenmesi [Investigation of parental behaviors in the adaptation process of the individuals with intellectual disability to adolescence]. *E-Journal of New Word Sciences Academy*, 8(3), 363-374. doi/10.12739/NWSA.2013.8.3.1C0592
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik, SPSS ve Lisrel uygulamaları [SPSS and LISREL applications for multivariate Statistics for social sciences]* (4. baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dewinter, H. (2013). Autism and normative sexual development: A narrative review. *Journal of Clinical Nursing*, 22(23-24), 3467-3483. doi.org/10.1111/jocn.12397
- Edelbrock, C. S., & Sugar, A. I. (1978). Acquisition of sex- typed preferences in preschool-aged children. *Journal of Deveopmental Psychology*, 14(6), 614-623.
- Ege, P. (2006). Farklı engel gruplarının iletişim özellikleri ve öğretmenlere öneriler [Communication characteristics of different disability groups and recommendations for teachers]. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 7(2), 1-23.
- Erben, S. (2005). *Montessori materyallerinin zihin engelli ve işitme engelli olan çocukların alıcı dil gelişiminden görsel algı düzeyine etkisi [The effect of montessori materials on children's language development and visual perception level of children with mental disabilities and hearing impaired]* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Eripek, S. (2009). Zihinsel yetersizliği olan çocuklar. A. Ataman (Ed.). *Özel eğitime giriş [Introduction to special education]* içinde (ss. 151-171). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Eser, M. (2008). *Ana babaların cinsel kimlik gelişimiyle ilgili tutumların çocuğun cinsel kimlik kazanmasına etkisi [The effect of parents' attitudes towards sexual identity development on the child's sexual identity gain]* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gündüz-Şentürk, S. (2015). *Okul öncesi dönem çocukları için basılan resimli öykü kitaplarının toplumsal cinsiyete ilişkin kalıpyargılar yönünden incelenmesi [An examination of illustrated story books printed for preschool children in terms of gender-related stereotypes]* (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Güney, O. (2012). *5-6 yaş çocuklarında algılanan cinsiyet kalıpyargılarına ilişkin ebeveyn beklentileri ile oyuncak tercihleri arasındaki ilişki [Relationship between parental expectations and toy preferences for perceived gender stereotypes in 5-6 years old children]* (Yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gürol, A., Polat, S., & Oran, T. (2014). Views of mother having children with intellectual disability regarding sexual education: A qualitative study. *Journal of Sexuality and Disabilities*, 32(2), 123-133.
- Gürşimşek, I., & Günay, V. D. (2005). Çocuk kitaplarında cinsiyet rollerinin işlenişinde kullanılan dilsel ve dildışı göstergelerin değerlendirilmesi [Evaluation of linguistic and non-linguistic indicators used in the processing of gender roles in children's books]. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 53-63.
- Kelliher, M. H. (1973). *The social and sexual development of the deaf child* (Master's thesis). Loyola University, Chicago. Retrieved from <https://ecommons.luc.edu/cgi/viewcontent>.
- Kijak, R. (2013). The sexuality of adults with intellectual disability in Poland. *Journal of Sexuality and Disability*, 31(2), 109-123. doi:10.1007/s11195-013-9294-8
- Köseler, F. (2009). *Okulöncesi öykü ve masal kitaplarında toplumsal cinsiyet olgusu [Gender case in preschool story and tale books]* (Yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Lamb, M. E., & Roopnarine, J. E. (1979). Peer influences on sex-role development in preschoolers. *Journal of Child Development*, 50(4), 1219-1222.
- Langlois, H. J., & Downs, A. C. (1980). Mothers, fathers and peers as socialization agents of sex-typed play behaviors in young children. *Journal of Child Development*, 51(4), 1217-1247.
- Lin, M. (1991). The preliminary study on the issue of sexual behavior and sex education for mentally retarded persons. *Journal of Bulletin of Social Education*, 20, 23-36.
- Lobue, V., & DeLoache, S. J. (2011). Pretty in pink: The early development of gender-stereotyped colour preferences. *British Journal of Developmental Psychology*, 29(3), 656-667. doi: 10.1111/j.2044-835X.2011.02027.x
- Maksym, D. (1990). *Shared feelings: A parent guide to sexuality education for children, adolescent and adults who have a mental handicap*. Ontario: The Gallan Roeher Institute Press.
- Martenson, L. L. (2004). 'May I?' about sexuality and love in the new generation with intellectual disability. *Journal of Sexual Disability*, 22(3), 197-207. doi: 0146-1044/04/0900-0197/0
- Millî Eğitim Bakanlığı [Ministry of National Education]. (2013). *Gelişim alanları [Development areas]*. Ankara: MEB Yayınları.

- Merriam, S. B. (2015). *Nitel araştırma [Qualitative research]*. (S. Turan & M. C. İftar, Çev.). İstanbul: Nobel Yayıncılık. (Orijinal kitabın yayın tarihi 2009)
- Moss, K., & Blaha, R. (2001). *Introduction to sexuality education for individuals who are deaf-blind and significantly developmentally delayed*. Monmouth, OR: DB-LINK.
- Mukaddes, N. M. (2002). Gender identity problems in autistic children. *Child: Care, Health and Development*, 28(6), 529-532. doi:10.1046/j.1365-2214.2002.00301.x
- Öncül, N. (2016). Zihin yetersizliği: Özellikler. H.İ. Diken, H. Bakkaloğlu (Eds). *Zihinsel yetersizliği ve otizm spektrum bozukluğu [Mental impairment and autism spectrum disorder]* içinde (ss. 26- 52) (1. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özdemir, E. (2006). *Okulöncesi dönem çocuklarının cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıpyargularının incelenmesi [Investigation of gender stereotypes of preschool children]* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özkan, B. (2009). *Okulöncesi dönem 5-6 yaş çocuklarının cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıpyargularının bazı değişkenler açısından incelenmesi [An investigation of gender stereotypes of 5-6 year old children in terms of some variables]* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Parchomiuk, M. (2013). Model of intellectual disability and the relationship of attitudes towards the sexuality of persons with an intellectual disability. *Journal of Sexuality and Disability*, 31(2), 125-139. doi: 10.1007/s11195-012-9285-1
- Realmuto, G. M., & Ruble, L. A. (1999). Sexual behaviours in autism: Problem of definition and management. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 29(2), 121-124.
- Sayın, T. (2007). *Zihinsel engelli çocuğa sahip ebeveynler ile normal gelişim gösteren çocuğa sahip ebeveynlerin 7-15 yaş arası çocuklarının toplumsal cinsiyet rollerine yaklaşım ve görüşlerinin incelenmesi [Parents of children with mentally handicapped children and children with normal development, 7-15 years old children's approach to gender roles and examining their views]* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1994). Grounded theory methodology. *Handbook of Qualitative Research*, 17, 273-85.
- Sullivan, F., & Bowden, K. (2013). 'Touching people in relationships': A qualitative study of close relationships for people with an intellectual disability. *Journal of Clinical Nursing*, 22(23-24), 3456-3466. doi: 10.1111/jocn.12375
- Şahin, S. (2013). Engellilik. S. Yıldırım-Doğru & A. Şükran-Öz (Eds.). *Tüm yönleriyle özel bebekler ve çocukların gelişimi ve etkinlik örnekleri [Development of special infants and children in all aspects and examples of activity]* içinde (ss. 3-29). Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Şıvgın, N. (2015). *Cinsiyet rolleri eğitim etkinliklerinin anasınıfına devam eden 60-72 aylık çocukların toplumsal cinsiyet kalıpyargularına etkisinin incelenmesi [Investigation of the effects of education activities on gender role of 60-72 month old children in social rape stereotypes in kindergarten]* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şirvanlı-Özen, D. (1992). *Annenin çalışma durumu ve ebeveynin benimsediği cinsiyet rolü değişkenlerinin çocuğun cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıpyargularının gelişimi üzerindeki rolleri [The role of mother's working status and the gender role variables adopted by the parent on their role in the development of children's gender characteristics]* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Töret, G., Özdemir, S., Gürel-Selimoğlu, Ö., & Özkubat, U. (2014). Otizmlı çocuğa sahip olan ebeveynlerin çocuklarının günlük yaşam özellikleri, günlük oyun etkileşimleri, problem davranışlar ve iletişim stillerine ilişkin görüşleri [Parents who have children with autism, daily life characteristics of their children, daily play interactions, problem behaviors and communication styles, their opinions]. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(15), 1-44. doi: 10.1501/Ozlegt_0000000217
- Turan, A. (2002). *Sevgi dili konuşan çocuklar [Children speaking love]* (1. baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Tuzcuoğlu, N., & Tuzcuoğlu, S. (2004). *Çocuğun cinsel eğitimi: Anne ben nasıl doğdum?* [Child's sexual education: Mother how I was born?] (2. baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Yağan-Güder, S. (2014). *Okulöncesi dönemdeki çocukların toplumsal cinsiyet algılarının incelenmesi [Investigation of social gender perceptions of preschool children]* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, M. (2011). Cinsel eğitimde kütüphanelerin rolü [The role of libraries in sexual education]. *Türk Kütüphanecilięi Dergisi*, 25(1), 8-34.
- Yurdakul, R. S. (2012). *Çocuk ve cinsellik [Child and sexuality]* (2. baskı). İstanbul: Kare Yayınları.
- Williams, G. P., & Allard, M. A. (1996). Case study: Cross-gender preoccupations in two male children with autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 26(6), 635-642. doi: 10.1007/BF02172352

Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education

Year: 2019, Volume: 20, No: 4, Page No: 737-762

DOI: 10.21565/ozelegitimdergisi.526557

RESEARCH

Received Date: 13.02.19

Accepted Date: 21.10.19

OnlineFirst: 05.11.19

Examination of Sexual Development in Children with 48-72 Months of Age*

Ayşe Alptekin **

Selçuk University

Kezban Tepeli ***

Selçuk University

Abstract

This study is a case study which is one of the qualitative research methods and a general survey model which is one of the quantitative research methods. The sexual identity and gender behaviors of children with different disabilities (hearing impairment, intellectual disability, autism spectrum disorder) were examined. Selçuk Sexual Development Scale (36-72 Months) was used as the data collection tool. SPSS 20 software and coding method were used for data analysis. The sample of the study consists of 48-72 months of children who reside in Konya between 2017-2018, who have been diagnosed with medical diagnosis by the health board, and who have been diagnosed with educational diagnosis by guidance research centers, who have a mild level of inadequacy, and who have achieved at least one word-expressing language development at least. As a result of the research, the reasons of non-preferential behaviors of children with intellectual disabilities were grouped under 5 themes, children with autism spectrum disorder were grouped under 6 themes and children with hearing impairment under 3 themes. It has been determined that the acquisition of children with sexual identity of children with hearing-impaired is more sufficient than children with intellectual disabilities and children with intellectual disabilities' sexual identity acquisition is more sufficient than children with autism spectrum disorder.

Keywords: Sexual development, types of inadequacy and sexual development, hearing impairment, autism, spectrum disorder, intellectual disability.

Recommended Citation

Alptekin, A., Tepeli, K. (2019). Examination of sexual development in children with 48-72 months of age. *Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education*, 20(4), 737-762. doi: 10.21565/ozelegitimdergisi.526557

*This study was produced from the PhD thesis of the first author namely "Development of Selçuk Sexual Development Scale (36-72 Months) and Examination of Sexual Development in Children with Disabilities for 48-72 Month."

****Corresponding Author:** Lecturer, E-Mail: elmaliayse@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3524-5265>

***Prof., E-mail: ktepeli@selcuk.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3403-3890>

Since the mental maturity levels of children with disabilities are different, the chances are low for them to model their parents, gain knowledge from their peers, make observations, develop appropriate social and sexual behavior and gain experience. However, these children need to get support in the field of sexual development (Çetin, Yükselen, & Doğan, 2005). Lin (1991) in the study of sexual education and sexual development of individuals with intellectual disabilities, argued that children with intellectual disabilities could receive sexual education. She stated that children with intellectual disabilities could happily adopt gender roles in their lives. The problems related to the sexual development of children with hearing impairment are seen in the literature (Kelliher, 1973) due to their lack of language and perception deficiencies.

Parchomiuk (2013) in his study, stated that individuals define people with intellectual disabilities as individuals who do not have sexual development, biologically defined as non-sexuality persons. Social models have been positive about the sexuality of people with intellectual disabilities and have thought that there are gender determinants and symptoms as individuals with typical development. Individuals with typical development generally refer to individuals with disabilities as being fond of sexuality and see it as a threat for themselves. That is not the truth. This situation is caused from the fact that individuals with disabilities have problems in learning and obeying the rules (Şahin, 2013). As a result, these individuals cannot discriminate appropriate and non-appropriate behaviors in society, so they demonstrate the behaviors they need to do in private. Hence, Maksym (1990) and Couwenhoven (2007) argued that individuals with disabilities should be taught what is public and private in the context of sexual education. If the necessary skills are gained by following the sexual development of these individuals, it is predicted that many of these problems will disappear.

Although it is known that children with typical development who are 3-6 years of age are at a high level of curiosity about sexuality, there is a limited number of studies regarding children with disabilities in the age group of 3-6 about their sexual awareness curiosity and gender (Çetin, 2002; Dewinter, 2013; Williams & Allard, 1996). While the sexual development characteristics of the children with typical development can be defined, it can be seen that the sexual development of children in the types of disability groups shows differentiation compared to the children who have typical development and it is not yet known with the accessible literature. Dewinter (2013) argues that research on the sexual development of children with autism is superficial and that the mechanisms affecting the sexual identity gains of these children should be examined in detail.

In this study, it is aimed to provide information to parents and educators about the roadmap by examining the sexual development and characteristics of children with disabilities. For this purpose, the answer to the following question was sought: “How are the behaviors of 48-72 months children with hearing impairments intellectual disabilities, and autism regarding sexual identity and gender?”

Method

The study was designed as a qualitative research method in the study of the case study in the interview technique and in the general survey model of quantitative research methods. In this study, sexual identity and gender behaviors of children with different disabilities were examined using Selçuk Sexual Development Scale.

In the study, one of the non-probability sampling methods, criterion-based sampling method was used. Because, those who accepted to participate in the research and those who were in compliance with the prerequisites were sampled.

In the selection of children with hearing impairment, the condition of having mild hearing loss with the hearing device and having started to use the device regularly before the age of one was sought. In the selection of children with autism, a prerequisite for having the autism intensity as needing support was sought according to Diagnostic and Statistical Manual-5th Ed (DSM-V; American Psychiatric Association, 2014) criteria. However, children who were diagnosed with “atypical autism” were included in the study as the children's reports were prepared according to DSM-IV criteria. For children with intellectual disabilities, the children who had the diagnostic report as having a mild mental disability and their families were included in the sample.

Selcuk Sexual Development Scale (SSDS) (36-72 Months) developed by Alptekin and Tepeli (2019) was used for collecting the research data. The validity of the scale for hearing impairment, intellectual disability and autism was conducted in previous validation studies. The scale consists of three different subscales. Two forms are applied to children, one form to families. These forms include, Gender Attitudes Scale Child Form, Sexual Identity Child Form and Gender Behavior Scale, Child Form. Child forms are scored as 1-0 and family forms are scored as 1-5. The reliability coefficients of the scale were calculated as 0.61 for the Child Sexual Identity Scale for the Gender Behavior Scale Child Form as 0.66 and 0.85 for the Sexual Identity and Gender Behavior Scale Family Form as 0.85.

The research was conducted between 2017-2018 in Selçuklu district of Konya. Scales were applied by the researcher to the children of the families who agreed to participate in the study. When applying the child forms, the children were asked "Why" after every question. Special education teachers assisted children who were thought to have difficulty in communicating. In addition, Family Identity and Gender Behavior Sub-Scale Family Form was applied to the families.

In order to examine the sexual development of children with 48-72 months of age deficiency, the children's form of SSDS Sexual Identity Sub-Scale, SSDS Gender Behavioral Sub-scale was tried to be explained by descriptive statistical methods. The response of the children to the "Why" question about the items of the scale was analyzed by the coding approach developed by Strauss and Corbin (1994) from qualitative data analysis techniques. According to this approach, the codes are generated by assigning names to the data pieces obtained, and these codes are grouped and categories (themes) are created (Merriam, 2015). Support was provided by an instructor interested in the education of children with autism when coding. In addition, children's teachers' opinions were asked to group to answer the answers of children. SSDS Sub-Scale of Sexual Identity and Gender Behavior To examine the difference between the scores of the children in the family form and their families after 48-72 months of inadequacy, the Kolmogorov Smirnov test results ($p1, p2, p3 < .05$) and Kruskal Wallis H test was performed due to the fact that the number of people in the groups ($n = 27$) did not show normal distribution.

Results

The findings of the three sub-scales of the study are evaluated and explained in this section. Children with hearing impairment have difficulties in knowing their child's birth and breastfeeding status when they grow up. In other words, children with hearing impairment may not be able to identify with gender roles in their adulthood. In addition, their correct answer to the question about whether their sex will not change when they grow up has been lower than other questions. It seems that children with autism do not know who gives birth to the most babies. Then, when they grow up, it is seen that they do not know whether to give birth to the baby and whether to breastfeed or not to breastfeed. According to this information, adult sexual roles of children with autism can be considered to be unable to provide identification. Meanwhile, they also know who breastfed the baby better than who gave birth to the baby. After these questions, the lowest correct answer rate is to the question of whether boys and girls can stay when they grow up. This response rate suggests a shortage of gender invariance. The lowest correct response rates for children with intellectual disabilities correspond to the question of whether they will be able to breastfeed the baby when they grow up. Correct response rates on breastfeeding status appear to be lower than the correct response rate for giving birth to the baby. Their identification on whether they can have the baby is better than their own identification on whether they can breastfeed or not. But given the general situation, children with intellectual disabilities may have difficulty with their adult sexual roles. Children with autism spectrum disorder are less likely to know that they are boys or girls, that they will be brides or grooms, and that they have a correct response to knowing who will give birth to the baby than children with hearing and intellectual disabilities. When children with hearing impairment grow up, the correct response rates for bearing and breastfeeding are lower than in children with other types of disabilities. It is observed that the correct response rates about parenting and breastfeeding are higher than those of children with intellectual disabilities when children with autism grow up. Children with intellectual disabilities will be boys or girls when they grow up, and when they grow up, the correct response rate for childbirth is higher than in other groups.

While children with hearing impairment generally prefer gender-related behaviors more than other types of disabilities, examining their body in front of the mirror and trying to look at the person entering the toilet they preferred less than children in their group. While children with ASD generally prefer gender-related behaviors, their status is lower than that of children in other types of disability, while looking at the naked person, using the words "love darling" and trying to look at the person who enters the toilet children with intellectual disabilities in their behavior seem to have similar preferences to their group. All children with hearing impairments prefer to talk about sexual behavior, while none of the children with intellectual disabilities have preferred it. Children with mental disabilities are more preferred than children in other groups and their preferred behavior is to examine their bodies in front of the mirror.

When the answers given by children with hearing impairments were encoded, three main themes emerged. Dislike, wrong and shameful. The different types of inadequacy of these themes are the dislike theme, and this theme contains 4 (15.38%) answers. In the wrong contact, 20 (76.9%) shame themes contain one (3.8%) response. One (3.8%) child did not answer the question about wanting to look at babies while underchanging them. It is observed that the reasons why children with autism spectrum disorders do not prefer gender-related behaviors are grouped under six themes. These include: not being punished, worrying about being harmed, choosing to play with toys, being wrong, not knowing why, focusing attention elsewhere. A child did not answer the question about looking at the naked person, three children did not answer the question about examining her body in the face of the mirror, two children did not answer the question about talking about sexual behavior, two children did not answer the question about wanting to look at the changing of babies, two children did not answer the question about looking at the person entering the toilet, four children did not answer the question about using the words of "my love, darling". In total, 14 (28.5%) children did not answer the questions. The reasons why children with intellectual disabilities do not prefer gender-related behaviors are grouped under five themes. These themes are identified as follows: the fact that the game is more fun, shame, wrong, not knowing why, it is instructed. Four children did not answer the question about looking at the naked person, one child did not answer the question about examining her body in the face of the mirror, three children did not answer the question about talking about sexual behavior, two children did not answer the question about looking at the person entering the toilet, a child did not answer the question about how to draw a picture of naked people, four children did not answer the question about using the words of "my love, darling". In total, 15 (33.3%) children did not answer the questions. Kruskal Wallis H Test Results for children with disabilities, SSDS Sexual Identity and Gender Behaviour Subscale, total scores of family form, total scores of children with hearing impairment compared to other groups mean sequencing (mean rank = 18.67) is higher, while children with autism (mean rank = 12.33) are higher than children with intellectual disabilities (mean rank = 11.00). When the significance of the difference between the total score mean rank is evaluated by looking at the p value, it is concluded that the difference is not significant ($p = .09 > .05$).

When the results of the Kruskal Wallis H Test regarding the Sexual Identity subscale scores of the Family Form of the SSDS Sexual Identity and Gender Behavior Subscale of 48-72 months old children with disability were examined; children with autism (mean rank = 13.39) have higher scores than the other groups, while children with hearing impairment (mean rank = 16.56) are higher than children with intellectual disabilities (mean rank = 12.06). When the significance of the difference between the sub-dimension of Sexual Identity score row averages is evaluated by looking at the p value, it is concluded that the difference is not significant ($p = .46 > .05$). 48-72 Month Disability Children's SSDS Gender-Related Behavioral Sub-Scale, Family Form Gender-Related Behavior sub-dimension scores Related to Kruskal Wallis H Test Results are examined and children with hearing impairment (mean rank = 19.50) compared to other groups, the average of points is higher, while children with intellectual disabilities (mean rank = 11.33) are higher than children with autism (mean rank = 11.17). When the significance of the difference between gender-related behavior sub-dimension score averages is evaluated by looking at the p value, it is concluded that the difference is significant ($p = .03 < .05$). Mann Whitney U test was used to determine the meaningful differentiation between the groups. When the gender-related behavior subscale scores were examined, it was found that there was a significant difference between children with hearing impairment and children with intellectual disability ($p = .02 < .05$) in favor of children with hearing impairment.

There was a significant difference between children with hearing impairment and children with autism ($p = .01 < .05$) in favor of children with hearing impairment. There was no significant difference between the scores of children with autism and children with intellectual disabilities.

Discussion and Conclusion

Children in three different types of disability were asked eight questions about sexual identity. It has been observed that children with hearing impairment have difficulty in knowing the status of giving birth and breastfeeding when they grow up. In other words, it can be thought that children with hearing impairment are unable to identify with gender roles in adulthood. Furthermore, their knowledge of the notion that their gender would not change when they grew up was also low compared to their answers to other questions. According to Moss and Blaha (2001), sexual development problem in children with hearing impairments may cause them to miss social rules and models. The knowledge of this field supports this finding.

It is observed that children with ASD do not know who gave birth to the most. Then, when they grow up, it is seen that they do not know whether to have the baby or not and to breastfeed or not. In line with this information, autism may be considered to cause the children to become unable to identify adult sexual roles. They also know who is breastfeeding the baby better than who gave birth to the baby. After these questions, the lowest correct answering rate is the question of whether boys and girls can change sexuality when they grow up. This response rate suggests a shortage of gender invariance. Between 2009 and 2012, Dewinter (2013) examined research on sexual behavior of people with autism and shared that children with autism had gender identity development problems, not understood, he stated that sexual development was based only on the observations of parents or caregivers. The inadequacy of language skills in these children and lack of play-setting prevents children from learning sexual roles by taking role models or gaining their sexual identity by identifying (Mukaddes, 2002). This information corresponds to the fact that children with autism have problems in identity development. Furthermore, in the research estimating the sexual development of children with autism mentioned by Dewinter, the status of receiving information from the mother, father or caregiver is exceeded in this research and the information obtained directly from the child shows the strength of this research.

The question that children with intellectual disabilities answer at the lowest rate corresponds to the question of whether they will be able to breastfeed the baby when they grow up. Correct response rates on breastfeeding status are seen to be lower than correct response rates for giving birth to the baby. Their identification on whether they can have the baby is better than their own identification on whether they can breastfeed or not. However, given the general situation, children with intellectual disabilities may have difficulty with their adult sexual roles. According to Maksym (1990), one of the sexual issues that should be taught to children with intellectual disabilities between the ages of 3 and 9 is the difference between boys and girls. Realizing what it means to be a boy or a girl is another thing that needs to be taught. The fact that these children know about breastfeeding and giving birth is lower than other questions suggests that these children should be taught what it means to be a boy or a girl. This result supports Maksym's view.

Children with ASD are less likely to know that they are boys or girls, to know that they will be brides or grooms, and that they have a correct response to knowing who will have the baby than, who has hearing and intellectual disabilities. Children with ASD have lower gains in Kohlberg's basic sexual personality and gender equilibrium than those in other types of inadequacy compared to the stages of mental development of sexual development. However, it is known that children with ASD do not have mental disabilities and that children with ASD have lower earnings than children with intellectual disabilities. According to this information, it can be assumed that sexual identity acquisition is not directly related to cognitive development. Social theories suggest that gender is social structures rather than biological data. Research on gender differentiation ranges from personal fixed features to social and organizational practices (Bandura & Bussey, 1999). According to Bandura, the child learns a new behavior by imitating the people around him. Therefore, boys learn to be like men by observing their

fellow parents and girls learn to be like women by observing their fellow parents (Başal & Kahraman, 2011). The information of this field supports research findings.

There was no significant difference between the total scores obtained from the analysis of the family form and the total scores of the Sexual Identity subscale of the SSDS Sexual Identity and Gender Behavior Sub-Scale applied to the families of 48-72 month-old children in three different disability types. However, a significant difference was found between the total scores of the SSDS Sexual Identity and Gender-Behavior Sub-Scale and the total scores of the Gender Behavior subscale. This significant difference is in favor of children with hearing impairment between children with hearing impairment and children with intellectual disability and between children with hearing impairment and children with autism. Gender-related behavior can be associated with learning, transferring and changing stereotypes, which is part of good socialization. Because children with intellectual disabilities have different levels of mental maturity, their parents have little chance to model, gain information from their peers, observe, develop appropriate social and sexual behavior, and gain experience. However, these children should also receive support in the field of sexual development (Çetin et al., 2005). Lack of language skills and lack of play-setting in children with ASD affect sit-ups of children, i.e. the social aspect of sexual development (Mukaddes, 2002). The social and personality development of children with hearing impairment depends on the community as a whole. Language in a hearing society is the most common way of transmitting messages among people. For deaf children who do not have verbal language it is difficult to keep friends with children who speak and do not speak sign language. Nevertheless, their social development is on the same level as their peers (Akçamete, 2009). The information of this field supports the results of the research.